

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

Ro'yxatga olindi:
№ BD-60811500-1.30
«19 08» 2025-yil

“TASDIQLAYMAN”
O'quvishlari bo'yicha prorektor
professor A.A. Elmurodov
«19 08» 2025-yil

**QORAKO'LCHILIKDA NASLCHILIK ISHI
ISHCHI O'QUV DASTURI (SILLABUSI)
(sirtqi ta'lim shakli uchun)**

Bilim sohasi:	800000 -	Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810000 -	Qishloq xo'jaligi
Ta'lim yo'nalishlari:	60811500 -	Zooinjeneriya (qorako'lchilik)

Samarqand –2025 yil

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) 2021-yilda tasdiqlangan o'quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

S.B.Sattarov - SamDVMChBU "Xususiy zootexniya va yaylov chorvachiligi" kafedrasida dotsenti, qishloq xo'jalik fanlari nomzodi.

D.T.Rizayeva - Sam DVMChBU "Xususiy zootexniya va yaylov chorvachiligi" kafedrasida katta o'qituvchisi, qishloq xo'jalik fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Taqrizchilar:

B.K.Ajiniyazov - Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi va agroinnovatsiyalar instituti "Zooinjeneriya va veterinariya" kafedrasida dotsenti, qishloq xo'jalik fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sh.Q.Amirov - Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti "Dorivor o'simliklar va oziq-ovqat texnologiyasi" kafedrasida professori, qishloq xo'jalik fanlari nomzodi.

Fanning ishchi o'quv-dasturi (sillabusi) "Xususiy zootexniya va yaylov chorvachiligi" kafedrasining 2025-yil 26.08 dagi № 1 - son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri:

R.R.Ro'zimurodov

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) "Chorvachilik va texnologiyalar" fakulteti kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2025-yil 27.08 № 1 sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi

B.Y.Nuriddinov

Kelishildi:

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

Sh.X.Qurbanov

va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.

9. S.Yu.Yusupov, S.R.Bozorov, S.B.Sattarov "Qo'ychilikdan amaliy mashg'ulotlar". O'quv qo'llanma. Samarqand 2020.

Axborot manbaalari

10. www.karakul.lider.ru.

11. www.ya-fermer.ru.

12. www.agroilm.uz.

13. www.medvestnik.ru.

IX. Baholash

Talabalarning fanlarni o'zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a'lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish;
Ijodiy fikrlar olish;
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

4 (yaxshi) baho:

Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

3 (qoniqarli) baho;

Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo'lish;

2 (qoniqarsiz) baho:

Dasturni o'zlashtirmaganlik;
Fanning mohiyatini bilmaslik;
Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik;
Mustaqil fikrlay olmaslik.

	avlodiga qarab baxolash.		
19	Afg'on qorako'l qo'zilar terilarining klasslarini o'rganish.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
20	Qorako'lchilikning xalq xo'jaligidagi ahamiyati	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
21	Qorako'l zotining tarkibi, zot, zavod va ekologik tiplari.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
22	Oq, guligaz, qambar, zarmalla va boshqa ranglardagi qorako'l qo'ylari bilan naslchilik ishlari.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
23	Nasl uchun qo'chqor tanlash, o'stirish va avlodning sifati bo'yicha tekshirish.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
24	Qorako'l terilarning asosiy xossalari.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	4
25	Qorako'l qo'chqorlarini aprobatsiyadan o'tkazish va saralash	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
26	Qorako'l qo'zilarini bonitirovka qilish tartibi.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	4
Jami			152

VIII. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. S.B.Sattorov, R.R.Ro'zimuridov, D.T.Rizayeva, O.S.Boymatov "Qorako'lchilik asoslari" O'quv qo'llanma. Toshkent 2023. - 155 bet
2. Ro'zimuratov R.X., Ro'zimuradov R.R., Yaxyayev B.S. Qorako'l teri tovarshunosligi. Darslik. Toshkent, "Mehribon poligraf servis" nashriyoti, 2015. - 349 bet.
3. А.И.Ерохин, В.И.Котарев, С.А.Ерохин. Овцеводство. Учебник. Типография "ФГБОУ ВПО Воронежский ГАУ имени императора Петра I", Воронеж, 2014. - 450 с.

Qo'shimcha adabiyotlar

4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. - 52 bet.
5. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. - 36 bet.
6. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022. - 416 bet.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya

Fan Sillabusi

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot

Fan shifri: QNI 1806

Fan nomi: Qorako'lchilikda naslchilik ishi

Semestr/yil: 10-semestr/2025-2026 o'quv yili

Kafedra: Xususiy zootexniya va yaylov chorvachiligi

Soatlar/kreditlar: 6,0 ECTS (28 auditoriya soati, 152 soat mustaqil ta'lim)

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Laboratoriya mashg'uloti	Mustaqil ta'lim	Jami
10	10	8	152	180

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:

Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan

Talablar:

Fan uchun mas'ul kafedra: Xususiy zootexniya va yaylov chorvachiligi

Instruktor to'g'risida ma'lumot:

Katta o'qituvchi, q.x.f.f.d. (PhD) D.T.Rizayeva

Kafedra joylashgan joyi: SamDVMChBU, 6-o'quv binosi, 635-xona

Telefon: ish telefoni: +99890-271-85-86; mobil: +99890-271-85-86

E.mail. dilfuzarizayeva@gmail.com Ish vaqti: Uchrashuvga ko'ra

I. Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga qorako'l zotli qo'ylarning kelib chiqishini, evolyusiyasini, rivojlanishi va dunyoda tarqalishini, biologik va mahsuldorlik xususiyatlarini, urchitish, tanlash va juftlash usullarini, zotning tarkibiy tuzilishini, naslchilik ishini, xo'jalik uchun foydali belgilarining va naslchilik ishini to'g'ri olib borishning o'ziga xos xususiyatlarini o'rgatishdan iboratdir.

II. Fanning vazifasi – qorako'l qo'ylarini takomillashtirish ularning mahsuldorligini oshirish, yuqori sifatli har xil rangdagi sathi katta va yengil terilarni yetishtirish, mahsuldorligi yuqori bo'lgan har xil rang baranglikdagi liniyalar, oilalar va zavod tiplarini yaratish hamda mustahkam konstitutsiyali, serpusht qo'ylar salmog'ini oshirishni o'rganishdan iboratdir.

III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- Qorako'l qo'ylarining biologik va xo'jalik xususiyatlari: turli rangdagi qorako'l qo'ylarini urchitish, tanlash, saralash; Qorako'l zotli qo'ylarini irsiy xususiyatlarini takomillashtirish va mavjud genofondidan unumli foydalanish *haqida tasavvurga ega bo'lishi*;

- qorako'lchilik mahsulotlarini qabul qilish, qorako'l xomashyolarini

baholash, qorako'l terilarini sifatini bilish, qorako'l terilarini saqlash va tashishni tashkil qilish *ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak*;

- Naslchilik ishlarini to'g'ri yo'lga qo'yishni; qorako'l qo'zilarini baxolash va tanlashni, bonitirovka qilishni; qorako'lchilikka oid hujjatlarni to'ldirishni; naslchilik ishlari rejasini tuzishni va tashkil kilishni; qorako'lchilikka oid o'quv- ilmiy dastur va adabiyotlar bilan ishlash, tajriba o'tkazish *malakasiga ega bo'lishi kerak*.

IV.O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, epizootologiya va infeksiyon kasalliklar bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimni baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Qorako'lchilikda naslchilik ishi" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.

Tizimli yondoshuv.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.

Dialogik yondoshuv.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.

Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "Qorako'lchilikda naslchilik ishi" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasini

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	mavzulari	rejasini	soat
1-modul. Qorako'l qo'yining biologik xususiyatlari va mahsuldorligi			
1.1	Qorako'l qo'yining biologik xususiyatlari, konstitutsiya tiplari.	1.1.1. Qorako'l qo'ylarining kelib chiqish tarixi. 1.1.2. Qorako'l qo'ylarining biologik xususiyatlari, anatomik va fiziologik ko'rsatkichlari. 1.1.3. Qorako'l qo'yining zoologik va ishlab chiqarish klassifikatsiyasi. 1.1.4. Qorako'l qo'yining konstitutsiya va jun konstitutsiya tiplari.	2

	o'rganish.		
3	Har xil barra tipdagi sur qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarda o'rganish.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
4	Har xil barra tipdagi sur qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarda o'rganish.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
5	Har xil barra tipdagi guligaz qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarda o'rganish.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
6	Har xil barra tipdagi qambar qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarda o'rganish.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
7	Duragay terilar klasslarini o'rganish.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
8	Barra teri beruvchi malich zotli qo'zilar klasslarini o'rganish.	Taqdimot tayyorlab individual topshirish	6
9	Barra teri beruvchi sokol zotli qo'zilar klasslarini o'rganish.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
10	Barra teri beruvchi reshetilov zotli qo'zilar klasslarini o'rganish.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
11	Barra teri beruvchi chushka zotli qo'zilar klasslarini o'rganish.	Taqdimot tayyorlab individual topshirish	6
12	Nasldor qora qo'zilarini saralash.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
13	Nasldor ko'k qo'zilarini saralash.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
14	Nasldor sur qo'zilarini saralash.	Taqdimot tayyorlab individual topshirish	6
15	Naslli qora rangli qorako'l qo'chqorlarining nasl sifatini tekshirish va avlodiga qarab baxolash.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
16	Qora rangdagi qo'zilar klassifikatsiyasi.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
17	Naslli ko'k rangli qorako'l qo'chqorlarining nasl sifatini tekshirish va avlodiga qarab baxolash.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
18	Naslli sur rangli qorako'l qo'chqorlarining nasl sifatini tekshirish va	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6

	tipdagi sur qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish.	qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish. 3.2. Kavkaz barra tipdagi sur qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish. 3.3. Yassi barra tipdagi sur qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish.	
4.	Oq, guligaz va qambar qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish.	4.1. Oq qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish. 4.2. Guligaz qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish. 4.3. Qambar qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish.	2
Jami:			8

VI. "Qorako'lchilikda naslchilik ishi" fani bo'yicha rejalashtirilgan talabalar kurs ishi mavzularining kalendar tematik rejasi

Kurs ishi mavzulari:

1. Har xil konstitutsiya tipidagi qo'zilarni o'sish va rivojlanishini o'rganish.
2. Turli barra tipdagi qo'zilarni mahsuldorligini o'rganish.
3. Har xil gul o'lchamidagi qo'zilarni mahsuldorligini o'rganish.
4. Har xil barra tipdagi qo'zilarni o'sish va rivojlanishini o'rganish.
5. Har xil konstitutsiya tipidagi qo'zilarni mahsuldorligini o'rganish
6. Turli xil jun konstitutsiya tipiga xos qo'ylarning mahsuldorligini o'rganish.
7. Qorako'l qo'ylarining go'sht mahsuldorligini aniqlash.
8. Qo'chqorlarni aprobatseyadan o'tkazish.
9. Qorako'l qo'chqorlarini qochirim davrida oziqlantirish va saqlash
10. To'l mavsumini o'tkazish va sakmonlarni tashkil qilish.

VII. "Qorako'lchilikda naslchilik ishi" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Hajmi (soatda)
1	Har xil barra tipdagi qora qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarda o'rganish.	Taqdimot tayyorlab individual topshirish	6
2	Har xil barra tipdagi ko'k qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarda	Taqdimot tayyorlab individual topshirish	6

1.2.	Qorako'l qo'yining mahsuldorligi.	1.2.1. Qorako'l qo'ylaridan olinadigan asosiy va qo'shimcha mahsulotlar.. 1.2.2. Barra teri mahsuloti, turlari, ulardan foydalanish. 1.2.3. Jun mahsuldorligi, junning xususiyatlari va undan foydalanish. 1.2.4. Go'sht mahsuldorligi, go'shtning xususiyatlari va undan foydalanish. 1.2.5. Qorako'l qo'yidan olinadigan qo'shimcha mahsulotlar.	2
2-modul. Qorako'lchilikda naslchilik ishi			
2.1.	Qorako'l qo'ylarini urchitish usullari.	2.1.1. Urchitishning qorako'lchilikda qo'llaniladigan xillari. 2.1.2. Toza zotli urchitishning ahamiyati. 2.1.3. Qarindosh (inbriding), yaqin qarindosh bo'lmagan urchitish (autbriding), liniya va oila yaratib urchitish, liniyalararo urchitishning qo'llanishi. 2.1.4. Qorako'lchilikda chatishtirish, duragaylashning ahamiyati, qo'llanish usullari. Ko'k rangli qorako'l qo'ylar hayotchanligini oshirish maqsadida duragaylashning qo'llanilish tajribalari	2
2.2.	Qorako'lchilikdagi naslchilik ishlarining nazariy asoslari.	2.2.1. Qorako'l qo'ylari bilan olib boriladigan naslchilik ishlarining yo'nalishi, maqsadi va vazifalari. 2.2.2. Naslchilik zavodlari (NZ), naslchilik xo'jaliklari (NX), naslchilik fermalar, tovar xo'jaliklar, fermerlar xo'jaliklar va klasterlarda naslchilik ishlarining maqsadi va tashkil qilish tartibi. 2.2.3. Xo'jaliklarni ma'lum guruh va ranglar bo'yicha ixtisoslashtirish.	2
2.3.	Ko'k rangli qorako'l qo'ylari bilan olib boriladigan naslchilik ishlari.	2.3.1. Ko'k rangli qorako'l qo'zilarning morfo-fiziologik xususiyatlari, hayotchanligini oshirish yo'llari. 2.3.2. Ko'k qorako'lning barra terilik xususiyatlari	2

	2.3.3. Rang-barangligi bo'yicha tanlash va juftlash olib borish. 2.3.4. Ko'k rangli qorako'l qo'ylarining zavod tiplari.	
Jami:		10

5.2. "Qorako'lchilikda naslchilik ishi" fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Amaliy mashg'ulotlarning:			
№	mavzulari	rejasi	soat
1.	Qorako'l terisidagi gullarning ayrim xususiyatlari.	1.1. Gul turlari bilan tanishish. 1.2. Qalam gullarning shakllari bilan tanishish. 1.3. Qorako'l terilarning barra tiplarini o'rganish. 1.4. Qorako'l gullarining xususiyatlarini o'rganish.	2
2.	Qorako'l qo'zilarini bonitirovka qilish tartibi. Bonitirovka kaliti va jurnallarni to'ldirish tartibi.	2.1. Qorako'l qo'zilarni bonitirovka qilish tartibi. 2.2. Bonitirovka kalitdan foydalanib jurnallarni to'ldirish tartibi.	2
3.	Sur qorako'l qo'zilar klassifikatsiyasi va rangbarangliklari, ularni bonitirovka qilish tartibi, en solish.	3.1. Buxoro sur qorako'l qo'zilar klassifikatsiyasi va rangbarangliklari, ularni bonitirovka qilish tartibi, en solish. 3.2. Surxondaryo sur qorako'l qo'zilar klassifikatsiyasi va rangbarangliklari, ularni bonitirovka qilish tartibi, en solish. 3.3. Qoraqalpoq sur qorako'l qo'zilar klassifikatsiyasi va rangbarangliklari, ularni bonitirovka qilish tartibi, en solish.	2
4.	Oq, guligaz va qambar qorako'l qo'zilar xususiyatlari va klasslarining ta'rifi, ularga en solish.	4.1. Oq qorako'l qo'zilar xususiyatlari va klasslarining ta'rifi, ularga en solish. 4.2. Guligaz qorako'l qo'zilar xususiyatlari va klasslarining ta'rifi, ularga en solish. 4.3. Qambar qorako'l qo'zilar	2

		xususiyatlari va klasslarining ta'rifi, ularga en solish.	
5.	Qorako'l qo'chqorlarini nasl sifatini tekshirish va avlodiga qarab baholash	5.1. Qorako'l qo'chqorlarini nasl sifatini tekshirish Qorako'l qo'chqorlarini nasl sifatini tekshirish va avlodiga qarab baholash. 5.2. Qorako'l qo'chqorlarini avlodiga qarab baholash.	2
Jami:			10

5.3. "Qorako'lchilikda naslchilik ishi" fanidan rejalashtirilgan laboratoriya mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Laboratoriya mashg'ulotlari:			
№	mavzulari	rejasi	soat
1.	Jaket, kavkaz qovurg'asimon va yassi barra tipdagi qora qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish.	1.1. Jacket barra tipdagi qora qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish. 1.2. Kavkaz barra tipdagi qora qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish. 1.3. Qovurg'asimon barra tipdagi qora qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish. 1.4. Yassi barra tipdagi qora qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish.	2
2.	Jaket, kavkaz qovurg'asimon va yassi barra tipdagi ko'k qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish.	2.1. Jacket barra tipdagi ko'k qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish. 2.2. Kavkaz barra tipdagi ko'k qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish. 2.3. Qovurg'asimon barra tipdagi ko'k qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish. 2.4. Yassi barra tipdagi ko'k qorako'l qo'zilar klasslarini qorako'l terilarida o'rganish.	2
3.	Jaket, yassi va kavkaz barra	3.1. Jacket barra tipdagi sur qorako'l	2